

Ізмайлова Н.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів
Колос В.І., студент
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна

ОЦІНКА СТАНУ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відомо, що оптимальна сума чистого оборотного капіталу залежить від особливостей діяльності підприємства, зокрема, від масштабів її діяльності, об'ємів реалізації продукції, швидкості оборення матеріальних запасів і дебіторської заборгованості. Автори погоджуються з висновками, зробленими у праці І.О.Школьника де визначено, що стан оборотного капіталу підприємств України у розрізі видів економічної діяльності має суперечливу динаміку [1]. Для розрахунку оборотного капіталу на макрорівні використано методику І.О.Бланка, Е.Нікбахта, А.Гроппеллі, де величина оборотного капіталу визначається як різниці між поточними активами та поточними пасивами. За основу взято працю І.О.Школьника, С.В.Леонова, І.М.Боярко, А.Ю.Семенова [1], де науковці визначили чистий оборотний капітал підприємств України за видами економічної діяльності за 2005 – 2010 рр. Ця інформація була доповнена авторськими розрахунками за 2011 р. [2, 3].

Метою роботи встановлено: на основі статистичної інформації оцінити розмір, динаміку та ефективність використання оборотного капіталу вітчизняних підприємств за видами економічної діяльності.

Темп росту оборотного капіталу протягом 2006 – 2011 рр. (табл. 1) показав, що найбільше зростання цього показника відбувалось у сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві, фінансовій діяльності. У промисловості, діяльності транспорту та зв'язку, будівництві та операцій з нерухомим майном цей показник протягом періоду мав нестабільний характер, і на початок 2011 р. знизився майже у половину за рахунок збільшення поточних пасивів над поточними активами.

На думку Л.В.Гасенко, О.В.Луга за нульовим значенням чистого оборотного капіталу ризик втрати ліквідності досягає максимального значення, а зі зростанням значення даного показника ризик втрати ліквідності зменшується і дорівнюють нулю при максимальному значенні показника [4]. Тобто, з одного боку збільшення чистого оборотного капіталу в динаміці означає зростання ліквідності і збільшення кредитоспроможності, з іншого боку велике зростання оборотного капіталу може вказувати на не ефективну фінансову політику підприємств, котра може призвести до зниження рентабельності. Тому однозначно вважати, що збільшення оборотного капіталу в динаміці являється позитивним моментом не можна, оскільки відомо, що інвестиції на підприємстві повинні бути мінімальними.

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

Таблиця 1

Темп росту чистого оборотного капіталу підприємств України за окремими видами економічної діяльності за 2006 – 2011 рр., %

Види економічної діяльності	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	118,35	134,72	160,36	142,28	118,37	153,81
Промисловість	176,87	124,61	163,60	102,50	70,53	61,18
Будівництво	217,47	145,74	301,01	105,22	110,12	56,27
Діяльність транспорту та зв'язку	170,73	90,94	204,05	1,67	2447,32	52,72
Фінансова діяльність	162,83	84,81	285,19	128,46	103,72	262,16
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	219,55	28,02	432,93	-308,81	47,56	403,47
Всього	1065,81	608,85	1547,14	171,33	2897,62	989,61

Протягом 2005 – 2011 рр. рентабельність робочого капіталу (табл. 2) показала зменшення цього показника у динаміці у сільському господарстві (-2,38%), будівництві (-6,25%), фінансовій діяльності (-12,92%), що вказує на не ефективну фінансову діяльність цих підприємств. Відбулось покращення рентабельності у підприємств з операцій з нерухомим майном, оренди, діяльності транспорту та зв'язку, у промисловості за рахунок росту чистого прибутку над оборотним капіталом.

Таблиця 2

Рівень рентабельності чистого оборотного капіталу підприємств України за окремими видами економічної діяльності за 2005 – 2011 рр., %

Види економічної діяльності	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	46,37	27,74	57,47	29,99	27,62	53,15	50,77
Промисловість	80,33	58,72	60,99	7,05	-17,62	20,93	92,76
Будівництво	17,40	32,33	13,58	-72,31	-38,25	-28,05	-34,30
Діяльність транспорту та зв'язку	298,85	142,45	214,17	3,50	4365,63	150,13	449,83
Фінансова діяльність	49,41	28,87	46,70	8,97	2,93	17,68	4,77
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	-64,14	-86,02	-1513,95	171,02	-72,06	-326,83	-24,62
Всього	428,22	204,09	-1121,05	148,23	4268,24	-112,99	539,19

Отже, наявність оборотного капіталу свідчить про те, що підприємства не тільки здатні сплатити власні поточні борги, а й мають фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування.

Література

1. Школьник І.О., Леонов С.В., Боярко І.М., Семенов А.Ю. Фінансовий стан підприємств України. [Електронний ресурс] – Режим

доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/8030/1/UABS_FIN_2012_002.pdf.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

3. Державний комітет статистики. Діяльність підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності. Статистичний збірник за 2008 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://govuadocs.com.ua/tw_files2/urls_2/627/d-626987/7z-docs/1.pdf.

4. Гасенко Л.В., Луг О.В. Політика управління оборотним капіталом підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Economics/10_88651.doc.htm.

Калабухова С.В., к.е.н., доцент, професор кафедри
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м.Київ, Україна

КІБЕРНЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

З погляду кібернетики процес управління складними системами полягає у здійсненні керуючих впливів системи управління на керовані підсистеми для досягнення оптимального функціонування об'єкта в цілому. При цьому головним завданням кібернетичного управління великими економічними системами є пошук та реалізація таких керуючих впливів, які за наявності зовнішніх і внутрішніх збурень середовища забезпечать гомеостатичний (постійно врівноважений) режим функціонування та розвитку системи. Структурними компонентами кібернетичного управління вважаються входи та виходи системи, орган системи управління і об'єкт системи управління.

До фундаментальних аспектів кібернетики відносять [1, с.52]:

- інформаційний, що нерозривно пов'язаний з процесами збору, накопичення, передачі та обробки інформації при будь-якому процесі управління та розвитку в людському суспільстві. При цьому врахування фактору часу дозволяє реалізувати принцип історизму при розгляді розвитку системи;

- управлінський, котрий дозволяє враховувати процеси функціонування системи та її цілепокладання і таким чином пояснювати спрямованість процесів розвитку;

- організаційний, що відображає внутрішню структуру і ступінь досконалості системи з точки зору її надійності, повноти реалізації функцій,